

CURIOSITATS DE CATALUNYA

(setmanal)

Redacció i Administració:
Barcelona. - Riera Alta, 61

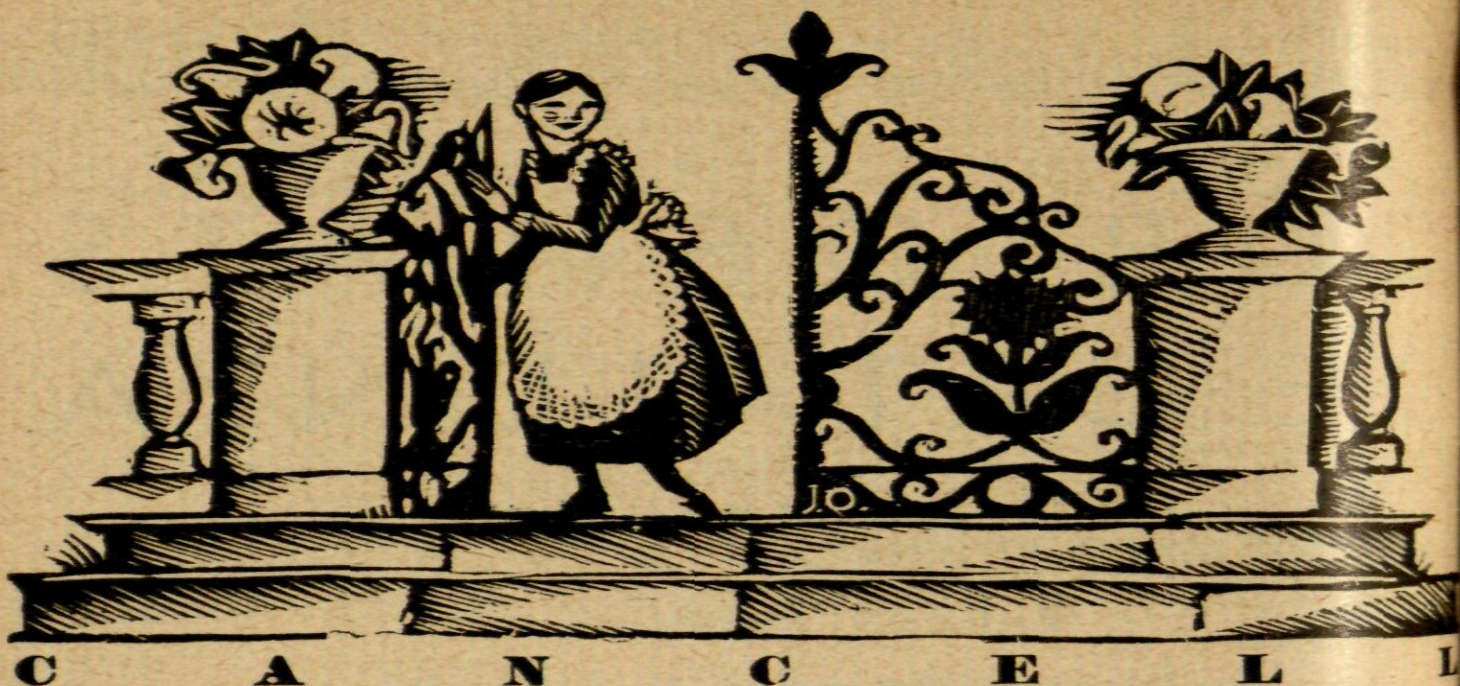
P R E U :

Número corrent	25 cèntims.
Subscripció semestral	6 pessetes.
Subscripció anual	10 pessetes.

S U M A R I

Cancell, pàg. 578. - Una excursió i acampada a l'Alt Pallars, pàg. 580. - Anecdolari català, pàg. 583. - Folklore, pàgina 584. - La Universitat de Lleida, pàg. 585. - Aforismes i proverbis, pàg. 587. - Plaça de la Quintana, pàg. 588. - Selma, pàgina 589. - Anecdolari català, pàg. 590. - Folklore, pàgina 591. - Una locució popular, pàgina 592. - Fets històrics, pàg. 593. - Les muntanyes de Catalunya, pàg. 598. - Jocs de paraules, pàg. 600. - Catalans notables, pàgina 601. - Una locució popular, pàgina 603. - Nostra Premsa, pàg. 604. - Entreteniments Instructius, pàgina 608.

El “Caça-ocells”

DAVANT per davant del meu hort, —minúsculs tros de terra on, a les festes, fugint de la ciutat, hi trobo un cert plaer exercint de pagès— a cosa d'uns vint metres escassos, gairebé a la mateixa voreira d'un rec ample i caudalós, hi han quatre o cinc pollancres, l'un al costat de l'altre, ben agermanats.

Aquests arbres, no gens pretensiosos, sençills i modestos a desdir, han esdevingut la casa pairal dels ocells d'aquells volts. Sovint, entre cavegada i cavegada, mentre m'eixugo la suor, passo forces estones contemplant-los.

Veureu que el vent, hi juga a més no poder amb el ramatge dels simpàtics pollancres. Passa i traspassa a pleret, amb elegància insospitada. El seu pas, arrenca, sap arrencar, d'entre el fullam, sons musicals, melodiosos, talment eixits d'un eixam de violoncels invisibles, afinats meravellosament. I els ocells, amb llur anar i venir frisós, desacompassat, amb llur piuleig alegre i coratjós, no fan altra cosa que posar lletra, incomprensible però harmoniosa de debò, a tan bella partitura.

Per cert que el meu embadaliment, em feu esdevenir protagonista d'un fet ocorregut no fa gaire.

Fou en un dels passats matins abrilencs, matí de

diumenge clar i assolellat i bon xic fresc, encara. Al peu mateix dels pollancres, un brivall, mans a les butxaques i ull viu, només tenia feina en no perdre de vista el vol dels ocells en llurs contínues anades i vingudes. A vegades fins s'alçava de puntetes per a veure'ls millor. De cop i volta se n'anà cuita-corrents. El vaig seguir amb l'esguard, fins a un camp proper on s'aturà, s'ajupí, prengué quelcom que no vaig poder precisar i se'n tornà altra volta sota els arbres altius.

Encuriosit vivament, sense pensar-m'hi, em vaig dirigir al camp aquell on, poca estona abans, el noieta havia fet cap.

—Ei!, ei!... No passeu, voleu? —em digué mig suplicant, mig autoritari, esbufegant encara de la seva nova correguda.

—I això, per què? —vaig contestar-li.

—Es que tinc parades les rateres per atrapar moixons, i si passeu no vindran a raure-hi.

—Escolta: què en fas, dels que caces?

—Me'ls venc, i com que me'n donen cèntims...

—... els prives de la llibertat, oi? Com si els ocells no tinguessin assenyalada una missió més elevada que la de viure engabiats. ¿Què t'han fet, ells, perquè tu els lliuris a una vida entre quatre parets de filferro? ¿T'agradaria que el mateix que tu fas amb ells, t'ho fes jo a tu?

Restà uns moments cavil·lós. Després, poc a poc, amb passa decidida, de sota un petit marge en tragué una gàbia d'on alliberà quatre o cinc ocells. Seguidament, plegà les trampes i se n'anà cap cot, envers el poble.

Jo vaig sentir-me content, feliç i tot. Tan satisfet estava, que fins va semblar-me que eren aquells mateixos ocells, alliberats poca estona abans, els que volaven després ran del meu cap com per a manifestar-me llur agraïment.

Respectem els ocells, estimem-los. Com? Deixant d'engabiar-los, d'empresonar-los. Siguem-ne amics, no enemics. D'ells, el cant que ens ha d'alegrar ha d'ésser el de la llibertat, no mai, però, el de l'esclavitud.

FREDERIC BALLIRANA.

Una Excursió i Acampada a l'Alt Pallars

IMPRESSIONS D'UN NEOFIT

(Continuació)

UN cop el campament endegat, sentim que la gana ens empaita, i ens disposem a inaugurar una esplèndida cuina —no massa econòmica— que portem, i a posar en pràctica la nostra ciència culinària; una ciència que es manifesta tan prehistòrica, que tot seguit em dono compte que ens caldrà passar cinc dies menjant ous ferrats, patates bullides i les tres-centes vuitanta-quatre truites que a hores d'ara ja porta pescades En Pep. I gràcies que En Ramon, cada tarda, baixarà a Bohí per tal de pujar-nos tots els dies uns litres de llet fresca i pa de l'última fornada... de l'època terciària; un pa d'estil tan romànic com el mateix campanar de Bohí. Ens resta, però, l'esperança que, En Pascual, que ha vist ja no sé quants isards i que es disposa a sortir a caçar-los, armat de totes armes, quan ja ni se'n recordarem, es presentarà al campament amb algun animal d'aquests, i tindrem provisions per tota la setmana... (!). Tot sigui a major glòria... del «camping».

El problema de dormir, sortosament, el tenim ben resolt. La tenda és ampla i còmoda, i cadascú disposa d'una llitera o bé d'un bon jaç, de bones flassades i coixí i d'una mena de sac, que, un cop ets dins d'ell,

et pots ben riure de l'«Ideal Clàssic» i de qualsevol altre dels diversos sistemes de calefacció.

Al segon dia, sentint-nos ja relativament adaptats a la vida de «camping», tal com uns herois de Juli Verne, comencem d'explorar aquell país que ens fa l'efecte acabem de conquerir i damunt del qual ens sembla que hi tenim ja drets indiscutibles.

El pla d'Aigües Tortes, anomenat així pels incomptables braços d'aigua que trenquen el terreny, és un lloc meravellós, un lloc paradisiac, entorn del qual una munió de cims, donant-se les mans, hi ballen una immensa sardana.

LES LLUMS DEL CONTRAIG

Al pla d'Aigües Tortes hi destaca, però, el massís del Contraig, darrera el qual hom sap que s'hi dreça, potent, el Colmés, invisible des del pla per la fuga que marca la línia vertical del Contraig. Aquest massís és, doncs, l'amo absolut del pla d'Aigües Tortes. Ell clou i limita la part nord-est d'aquest indret, i als seus peus acaba, pot dir-se, la Vall de Sant Nicolau. La visió del Contraig us encisa i us obsessiona fins al punt que no podeu deixar de contemplar-lo tothora; el sol, així que surt, bat en les parets del Contraig molt abans que illumini els altres massissos que envolten Aigües Tortes. El seu rocam canvia a cada moment de coloració, i quan el sol ha desaparegut del tot, la llum perdura encara ben viva a la cresta dels pics del Contraig, que en la seva part baixa, ofereix llavors una magnífica gama de grisos, de blaus i morats, mentre els altres turons del pla romanen embolcallats en la foscor. Després, a plena nit, el gris d'argent de la lluna hi juga tots els seus delicats matisos. El Contraig, des d'Aigües Tortes, és com un calidoscopi colossal que, pels seus continuats canvis de coloració, hom el mira sempre embadalit.

SENSACIONS I MOMENTS

El contacte amb la naturalesa hom l'experimenta ací amb una intensitat inefable. Costa, però, un xic

d'avesar-se a l'ambient d'aquest paisatge a la vegada fort, exuberant i auster, que provoca en cadascú les més diverses reaccions físiques i espirituals. Es per això que l'Albert, per exemple, ací sent accelerar-se el seu natural dinamisme; i projecta fer això i allò i pujar a tal o qual altre cim, mentre l'Erra accentua més encara l'habitual pulcritud de la seva «toilette» i exterioritza, sense adonar-se'n, amb cançons de ritme ondulant, la reacció del seu temperament sen-

En plena natura.

sual, i En Pep no para de pescar truites, com sacerdot lliurat al culte d'una estranya religió, i En Pascual excursiona amb l'aire del senyor que visita els seus dominis; jo em sento tan sotraguejat en els meus dintres, que no em moc del campament bo i entretingut en mil detalls contemplatius; per la meua part, fracassa el projecte de pujar al Colomés.

Hi ha un moment que, trobant-me sol al campament, ajegut cara enlaire, veig com els núvols travessen de pic en pic, amb un salt prodigiós, aquest pla d'Aigües Tortes, en tant que el vent arrenca del brancatge dels arbres les profundes sonoritats que,

en fondre's amb el remoreig etern de les aigües, ve a compondre, com si diguéssim, el *leit-motiv* d'aquesta contrada.

Tot serva ací la proporció que cal. L'alçada im-mensa dels massissos i el seu volum, harmonitza de manera perfecta amb l'alçada dels avets i dels pins que esmalten el pla. Fins els mosquits, i unes mosques que en diuen tàvecs —quatre vegades més grosses que les de la terra baixa—, no desdiuen gens. En canvi, la figura humana, element de comparació en el paisatge, ací perd grandària. Hem vist travessar a cinquanta metres de la tenda una parella d'excur-sionistes que ens han fet l'efecte de figuretes de pes-sebre. I hem vist, també, a l'hora augusta del cap-vespre, com la naturalesa *copiava* aquell quadre del ramat amb el gos i el vell pastor anant cap a la cleda —tòpic de la pintura de tots els temps i de tots els països—, i, francament, ens ha plagut més aquesta *còpia* que ens donava la naturalesa que l'original d'aquells pintors. I hem conegut un Manelic autèntic, ben plantat, d'actituds sempre estatuàries, que ha baixat fins el nostre campament, on ha restat encuriós i bocabadat davant dels moderns llums de benzina i de tantes coses per ell mai no vistes ni sospitades, que portem.

En aquest lloc d'Aigües Tortes, mai prou elogiat pels qui l'han travessat o hi fan estada, hi romanem sis dies, gaudint de tots els plaers i de tots els inconvenients —que per al neòfit esdevenen també plaers— de l'acampada.

ANGEL MILLÀ.

(Seguirà).

Anecdolari català

Un «americano» va fer un viatge a Barcelona. Una tarda va entrar a la Llibreria Espanyola i comprà tots els llibres d'En Santiago Rusiñol. Aprofitant que aquest s'hi trobava, li demanà que els hi signés.

Mentre els signava, anava dient:

—En sap molt greu d'haver escrit tant...

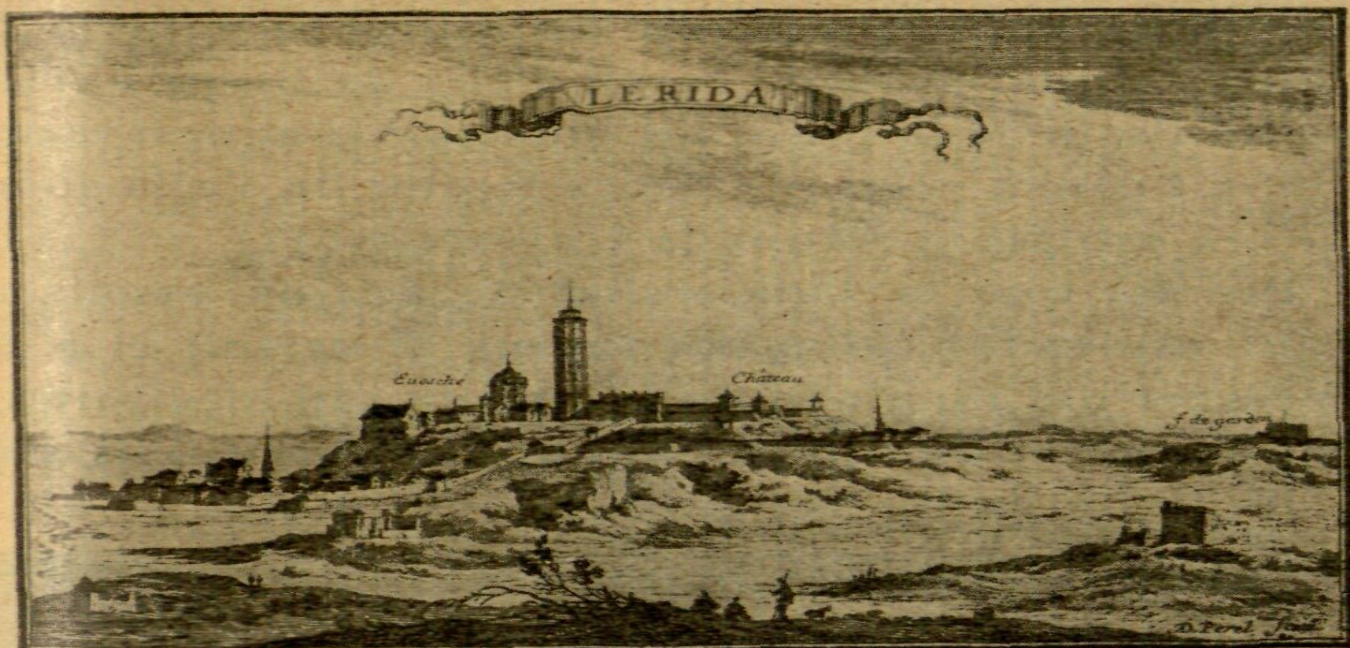
La fira de Cardedeu

EN la diada del 21 de setembre, solia haver-hi una gran fira a Cardedeu, establerta de molt antic; els agricultors especialment eren els que acudien a ella; pocs eren els que hi anaven per passatemps, la majoria solia acudir-hi en recerca de qualsevol cosa que els pogués ésser d'utilitat i coses pràctiques; tot allò que cercaven, i molt millor, l'haurien trobat en tots els pobles i a Mataró mateix, on hi ha hagut sempre de tot, però era la il·lusió de comprar quelcom a la fira de Cardedeu; els pubills de les cases anaven a fira, es gastaven molts diners, i total res. Avui s'ha perdut el costum de seguir fires que, generalment, no solen portar res de bo a la butxaca.

A la fira de Cardedeu, els mataronins, com tots els altres pobles del voltant, solien anar-hi en recerca d'algun estri de recanvi; el que tenia carro, per exemple, hi anava per si podia adquirir un collar o una retranga pel matxo o l'euga, cosa que sempre era més baratet que comprar-ho de nou, i solien anar-hi muntats a pèl, amb sols una manta, i retornaven amb els guarniments posats damunt de l'animal, després d'haver fet mil proves i uns quants forats amb un punxó per fer córrer la sibella més amunt o més avall; i així el pagès tornava content a Mataró per la compra que havia fet, que l'endemà solia ésser espatllat per ésser el cuiro recremat de la suor dels antecessors que havien utilitzat semblant andròmina.

Els mossos de les cases de pagès també hi anaven a comprar algunes calces, o bé gec, que no pot precisar-se qui el va estrenar.

JOSEP.

Lleida, segons un gravat del segle xvii.

La Universitat de Lleida

DE les diverses universitats que existien a Catalunya abans de l'erecció de la de Cervera, ocupa el primer lloc en antiguitat la que funcionava a la ciutat de Lleida.

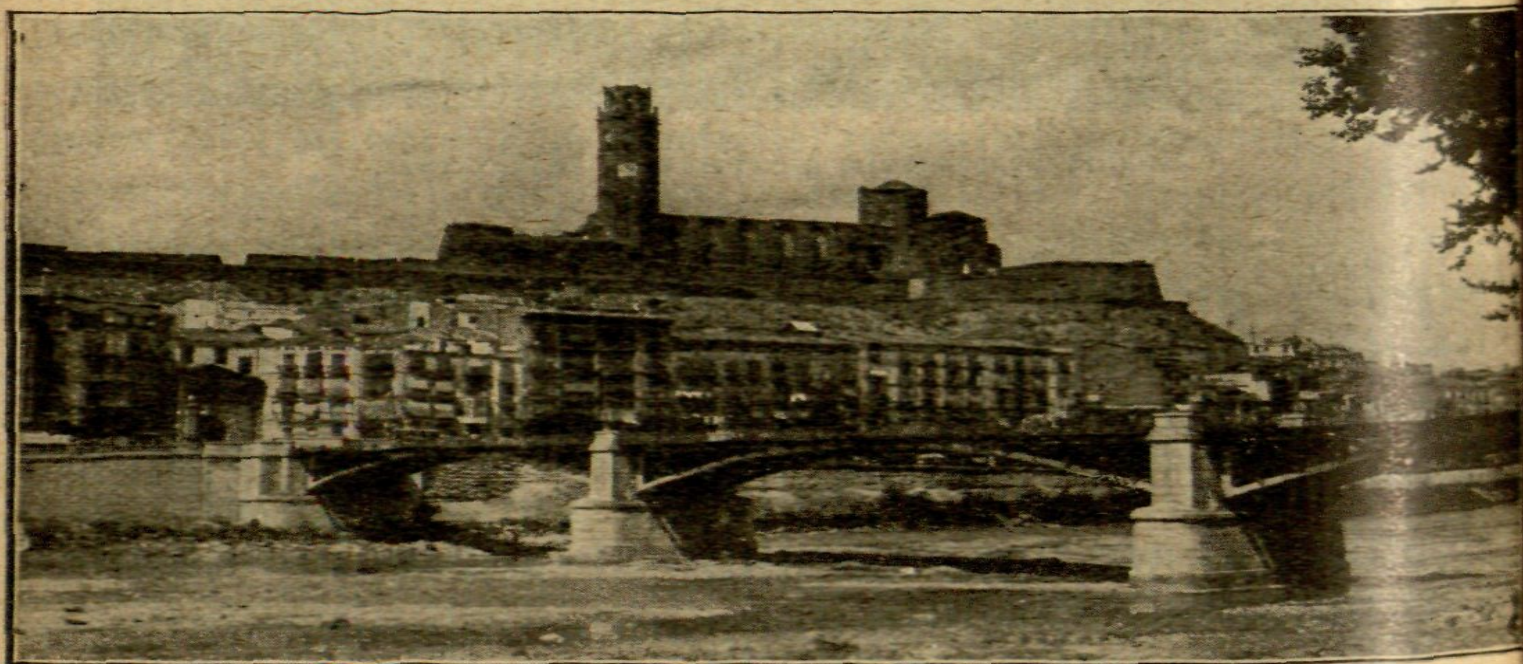
El dia 1 de setembre de l'any 1300, el rei Jaume II, trobant-se a Saragossa, atorgà el privilegi que concedia als pahers, prohoms i habitants de la ciutat de Lleida, la fundació d'un Estudi General, en virtut d'una butlla que havia rebut del papa Bonifaci VIII, en la qual l'autoritzava a establir una universitat al lloc que millor li semblés dels seus reialmes.

Diu Jaume II en el privilegi de fundació, que escollí la ciutat de Lleida «*hortum fertilitatis et fecunditatis conclussum ac fontem delitiarum signatum*», per ésser la més cèntrica dels seus dominis.

El govern d'aquesta Universitat restà conferit a l'ardiaca major de la Seu lleidatana, que obtingué el títol de Cancelari, i el rectorat era conferit anualment, per elecció dels propis deixebles, a un estudiant de

lleis o de cànons que no fos veí de Lleida. Unicament l'any 1620 vulnerà aquesta disposició la Paheria de Lleida, la qual nomenà rector Felip de Berga i Alia-ga. En l'acte de la presa de possessió d'aquest rector es revelà com a poeta el cèlebre Rector de Vallfogona, que era estudiant d'aquella Universitat (1).

Per tal que la Universitat de Lleida assolís el degut esplendor, el propi Jaume II establí el 5 de desembre del 1300 que no hi hauria cap més universitat en tot el Principat. Aquesta disposició es veié

Lleida. - Vista del Pont nou i Castell.

trencada l'any 1350 amb l'establiment de la Universitat de Perpinyà.

L'any 1377, els consellers de Barcelona sol·licitaren del rei que la Universitat lleidatana fos traslladada a la capital del Principat, però el monarca no els ho concedí (2).

Entre els privilegis de què gaudia aquesta Universitat, figura el de poder disposar dels cossos dels reus

(1) Vegeu *Francesc Vicenç Garcia*, per GABRIEL NOGUÉS PAHÍ, a CURIOSITATS DE CATALUNYA, número 12, pàgina 8.

(2) Vegeu *La Universitat de Barcelona*, per GABRIEL NOGUÉS PAHÍ, a CURIOSITATS DE CATALUNYA, número 10, pàgina 9.

que eren executats a la ciutat per a les pràctiques d'anatomia.

Altres privilegis de què gaudien els estudiants de Lleida, eren el de no poder ésser detinguts per qüestió de deutes contrets abans de passar a l'esmentada ciutat, i no poder ésser registrat llur domicili per a cercar-hi delinqüents.

Per al seu sosteniment, la Universitat comptava amb diverses rendes sobre els béns eclesiàstics de la diòcesi i els del duc d'Alba.

En època relativament moderna foren agregats a la Universitat els col·legis de l'Assumpta i de la Concepció, ambdós de la ciutat de Lleida.

En el segle XVI, la multiplicació de les universitats arreu de Catalunya fou causa d'una certa decadència en la vida de la que ens ocupa, la qual decadència s'anà accentuant fins que la reial ordre de l'11 de maig del 1717 la suprimí definitivament, ensems que les altres del Principat, per a traslladar-les totes a Cervera.

GABRIEL NOGUÉS PAHÍ.

AFORISMES I PROVERBIS

Cadascú viu, d'allò que menja.

Xàfec d'estiu, tota l'aigua cap al riu.

Tot per bona voluntat, res per força.

El fill de la cabra, sempre ha d'ésser cabrit.

De tot el món fiau, i dues voltes a la clau.

En casa empenyada, no llueix l'anyada.

Plaça de la Quintana

(Dibuix M. Comas).

*Plaça de la Quintana**

ROMÀNTIC carrer del Comte
i plaça de la Quintana
amb les cases desiguals
donen la visió d'un conte.

Els porxos i finestrals
tenen brusca barbacana
de copsar vils temporals.

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

L. POU I SOLÀ.

* De Manlleu.

(Gravat d'època).

S e l m a

LLOGARRET abandonat, situat a 743 metres d'altitud i guarnint el capdamunt del puig del seu nom. Dalt de tot hi ha les ruïnes del que fou castell de Selma, a l'ombra del qual es formà el poblat, ara extingit, d'unes vint cases.

Aquest lloc fou poblat al segle x per Guillem Muradel. L'any 1142, Guillem de Sant Martí, cedeix el seu castell als Templers. L'any 1225, consta que els Templers ja tenien constituïda la comanda de Selma. En aquesta data, però, servava alguns drets sobre Selma, Guilia Ferrà, i amb ella i el seu fill Guillem, els Templers signen una curiosa concòrdia.

L'any 1661 consta que a Selma els Templers tenien un castell en bon estat i que, al cap de la serra, n'hi havia un altre d'enderrocat, junt amb una capella que havia estat la parroquial del terme. Extint l'orde del Temple, la comanda de Selma passà als Hospitalers de Sant Joan. El llogarret de Selma, només vint-i-cinc anys enrera, era molt important, a despit de la seva insignificància demogràfica. Era l'indret de confluència de les grans masies que ocupen les valls d'Alentorn. Estatjava veterinar, ferrer, fuster, paleta, i tot home servint un ofici o una professió a utilitzar per la ruralia; també hi habitaven el

mestre i el metge; ara només hi ha solitud, les cases van caient i aviat el castell, fet una ruïna, només coronarà un amuntegament d'altres ruïnes. La construcció de la carretera fins a càl Cendra, i al veí Pla de Manlleu, colpí aquest llogarret. La gent del poble encimbellat ha anat abandonant-lo i ha deixat, de manera definitiva, la muntanya. Selma només comunica per camins veïnals, i amb el Pla de Manlleu, Alba, Querol i Montmell.

De les cases de Selma es pot pujar a les ruïnes del castellot; només hi ha uns quants murs i unes arcades, dalt del puix, desafiant el temps i les escomeses dels homes. Fa ja molts anys que aquest castell és reduït a la seva mínima expressió. De dalt seu estant es percep, però, un bell panorama de muntanyes. Al N., hi ha el Montagut. A l'E., el Pla de Manlleu i el Puix l'Aliga; darrera guaiten difumades les muntanyes de Sant Llorenç del Munt i del Montseny i al S., hi ha el Montmell i el puix de l'Atalaia. Al Sud-Oest, es veu un bocí del camp de Tarragona; en el blau del mar, les muntanyes de Cardó i Llaveria, la Mola i el turó d'Escornalbou.

MIQUEL FORTUNY.

A n e c d o t a r i c a t a l à

Carles Altadill és una de les primeres figures de l'anècdota barcelonina. En el seu temps uns quants homes de lletres es proposaven fundar una petita societat dedicada al no fer res. Per a ésser admès soci, calia presentar una suficient llista de mèrits contra el treball i l'acció.

Un dia va ésser proposat soci l'Altadill i va presentar-se davant de la societat amb una cara de pomes agres que va defraudar els que esperaven una bona vetlla, amenitzada pel seu bon humor.

La junta, molt seriosament, anava a començar l'interrogatori a l'aspirant:

—Es vostè el senyor Altadill?

—Sí, senyor.

—Faci'm el favor de seure.

—No puc; tinc mandra.

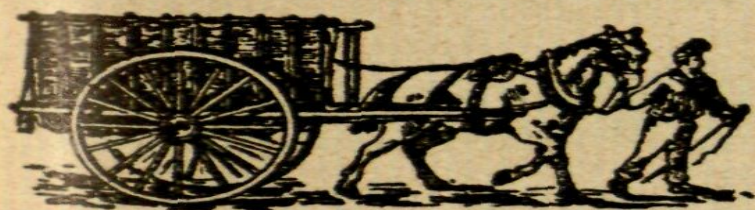
No cal dir que va ésser admès a l'acte.

F O L K L O R E

El traginer

EL traginer és el que tenia cura del matxo, mula, cavall o euga, que generalment hi havia per al servei, en una casa pairal.

A la comarca d'Anoia, quasi tots eren de la Segarra o de la Muntanya i, pel regular, fill extern

d'una casa de pagesos, que havent-hi treballat per al seu profit fins que li pagaven la «quinta», o sigui, el

lliuraven d'ésser soldat, li han dit després:—«Ara, noi, espavila't i vés per tu, que de casa ja n'has tret tot quant podies treure».

Llogat a la casa de camp, la seva tasca és cuidar de l'animal a les seves mans encomanat, i amb ell fer la feina que el seu amo li senyala, i, primer que tot, tenir-lo ben gras i com a bon traginer mirar-se'l com a seu, corresponent a la confiança que li han prestat.

Es, el traginer, un dels principals factors dins l'economia de la casa de camp.

Acompanya els seus amos a les festes comarcals amb la tartana; va també a l'estació més propera del ferrocarril, ja en busca, ja en retorn de forasters, parents o amics que visiten la casa pairal.

Si passa anys amb el mateix amo, acaba per ésser conegut i conèixer a tots els de la família, els quals li parlen ja amb la tradicional franquesa, com si vertaderament ho fos, de la família.

Molts són els traginers que permaneixen a la casa

alguns anys, fins que reuneixen amb els seus treballs i mesades un capitalet, suficient per a comprar una vinya. Aleshores procuren casar-se, fer-se una casa on s'estableixen per compte propi, constituint llar i família.

Altres, n'hem vist fer vida i mort a casa de llurs amos, deixant-hi el seu record com si hagués estat un individu de la mateixa família i conservant per a ell la més profunda gratitud.

Tal és, breument explicat, el tipus, quasi desaparegut, del nostre traginer català.

JOSEP.

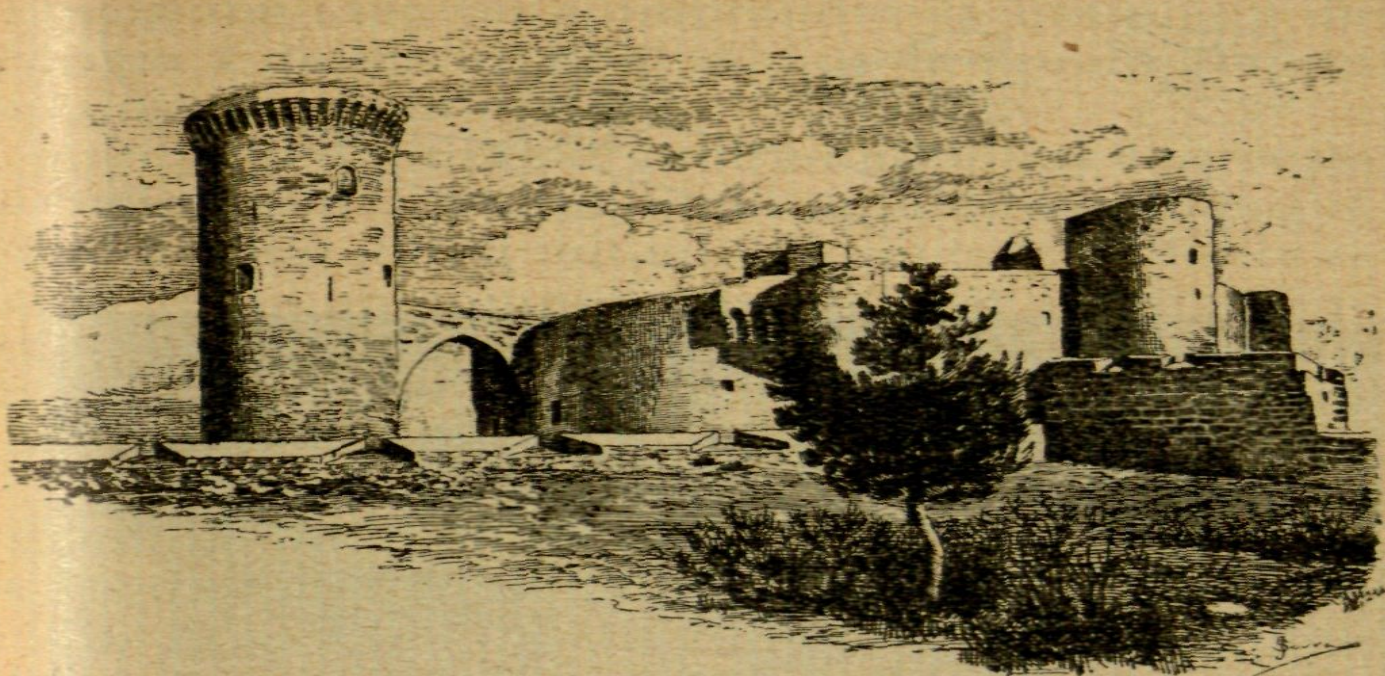

UNA LOCUCIÓ POPULAR

«*El mercat de Calaf*»

La vila de Calaf és molt freda a l'hivern i en ella se celebren mercats d'anomenada. Un any que feia un hivern molt cru, diu que a Calaf en dia de mercat glaçava tant que, mentre la gent era a plaça mercadejant, a còpia de dir les paraules se'ls anaven glaçant, i, és clar, no arribaven a l'oïda dels oients i no hi havia manera d'entendre's. Prou tothom cridava tant com podia per fer-se sentir, però res, fins que, cap a migdia, el cel, que tot el matí era agrisat de boira, s'aclarí fins al punt que, de primer a llambregades i després seguit, sortí un sol que anà atebiant totes les coses. I és clar; amb l'escalforeta del sol es desglaçaren d'un plegat totes les paraules que a crits s'havien pronunciat quatre hores seguides; i ja podeu comptar l'aldarull i eixordadera que hi hagué en aquella plaça, la qual cosa ha fet cèlebre per sempre el mercat de Calaf.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
JOAN AMADES.

Mallorca. — El Catell de Bellver.

FETS HISTORICS

La conquesta de Mallorca

La conquesta de Mallorca, és un fet transcendent, que ha d'ésser recordat com una de les fites més assenyalades de la nostra història.

El projecte de dita conquesta el va concebre el rei Jaume I el Conqueridor *, després d'oïts els recontres de les meravelloses bel·leses de l'illa daurada que havia estat fet per En Pere Martell, ciutadà de Barcelona i expert marí, mentre es trobaven a Tarragona.

Assabentat ja de l'extensió i població de les Balears, es decidí a realitzar la seva conquesta.

A l'efecte, convocà Corts generals a Barcelona, en desembre del 1228, amb l'assistència de tots els nobles cavallers, davant dels quals exposà el rei la seva decisió, mereixent la unànime aprovació de tots els concurrents.

Pres l'acord, i amb gran entusiasme de tot el poble, es començaren els preparatius amb molt de braó i llestesa, assenyalant el monarca la data del 9

* Vegi's CURIOSITATS DE CATALUNYA, núm. 53, pàg. 135.

El rei Jaume en els funerals dels Montcada.

de maig del 1229 per a emprendre la conquesta de Mallorca i determinant el lloc de la reunió al port de Salou.

Arribat el dia fixat, el sobirà i els altres convocats no mancaren a la reunió; mes l'expedició no es pogué portar a terme fins a mitjans de setembre, doncs es tingué de fer un compàs d'espera, per a millor disposar el viatge i esperar les embarcacions que de tots els llocs anaven arribant per a reunir-se tots a Salou i emprendre la marxa.

Jaume I fou dels primers en arribar a Tarragona, i així mateix es donaren pressa tots quants havien de formar l'expedició.

S'organitzà l'esquadra amb cent cinquanta-cinc vaixells, o sigui 25 naus complides, 18 tarides, 12 galeres i entre bucs i galiots un centenar, sense contar les altres petites embarcacions que acompanyaven l'expedició.

Disposat l'embarcament, era imponent veure aquell aplec de quinze mil infants i mil cinc-cents genets amb la seva varietat d'armadures i trajos, i per fi la majestuosa sortida de l'esquadra, que el 5 de setembre del 1229 feia via pel mar, cercant eixamplar el territori català amb la cobejada illa de Mallorca.

No havia navegat més de vint milles l'esquadra, quan un temporal desfet obligà als pilots aconsellar al rei el retorn; mes, l'ànim intrèpid d'en Jaume I, no es doblegà, fins que posaren peu en terra.

I al cap de dos dies, o sigui el 7 del mateix mes de setembre, entraven al port de la Palomera.

Devia ésser el dilluns, dia 10 del mateix mes, que desembarcaren a Santa Ponça, ja en terra ferma.

L'escomesa i la topada vingué de seguida, allí mateix, cos a cos, amb els sarraïns, fins que aquests foren dispersats i les forces del Conqueridor s'apoderaren d'un turó, on fou clavat el penó d'Aragó com a senyal d'haver començat la conquesta.

La primera victòria remarcable fou l'acció de Portopí, dins de la mateixa setmana. El combat va ésser dur, hom lluità aferrissadament. La nostra gent va apuntar-se el primer gran triomf.

El rei moro havia sortit de la capital amb nombroses forces per a oposar-se a l'avenç, i els catalans,

impacients, desplegaren la primera avançada en 13 de setembre, que dirigien els generals Guillem i Ramon de Montcada i Huc de Mataplana amb els templers. L'escomesa fou tot cor, però amb desordre; l'enemic va rodejar-los, i estigueren a punt de recular, quan don Jaume pujà a cavall i llençà el crit de «¡Vergonya! ¡A ells!» I, seguit d'alguns cabdills, arribà al lloc de l'acció. Veient-lo els soldats, es referen, i atacant l'enemic, l'obligaren a fugir, amb moltes pèrdues.

Havia costat car el triomf. Els germans Montcada, el famós Huc de Mataplana i altres vuit cavallers havien mort en l'escomesa. L'inclit sobirà, adolorit, disposà l'enterrament d'aquells braus guerrers, essent presenciada la trista cerimònia per tot l'exèrcit, i fent plorar al mateix rei, qui, refent-se, animà les seves hosts amb un parlament sentit i encoratjador.

Però calia no deixar-se descoratjar i calia reaccionar prestament, i així fou fet. Car s'havia de preparar l'assalt a la ciutat de Mallorca.

Es procedí al bloqueig de l'esmentada ciutat, que estava formidablement defensada per vuitanta mil habitants i una altíssima i resistent muralla flanquejada per sòlids torricons. Tots els enginyers de la guerra coneguts s'esmerçaren en el setge, i es conta que algunes de les màquines de combat llençaven grosses pedres, i amb tanta fúria, que no hi havia mur que resistís el seu xoc.

Per fi, aterrades tres torres amb part de les seves muralles, i terraplenades les fossanes, el rei donà l'ordre d'avançar, i els valents soldats es llençaren a l'assalt, i es travà una lluita fera.

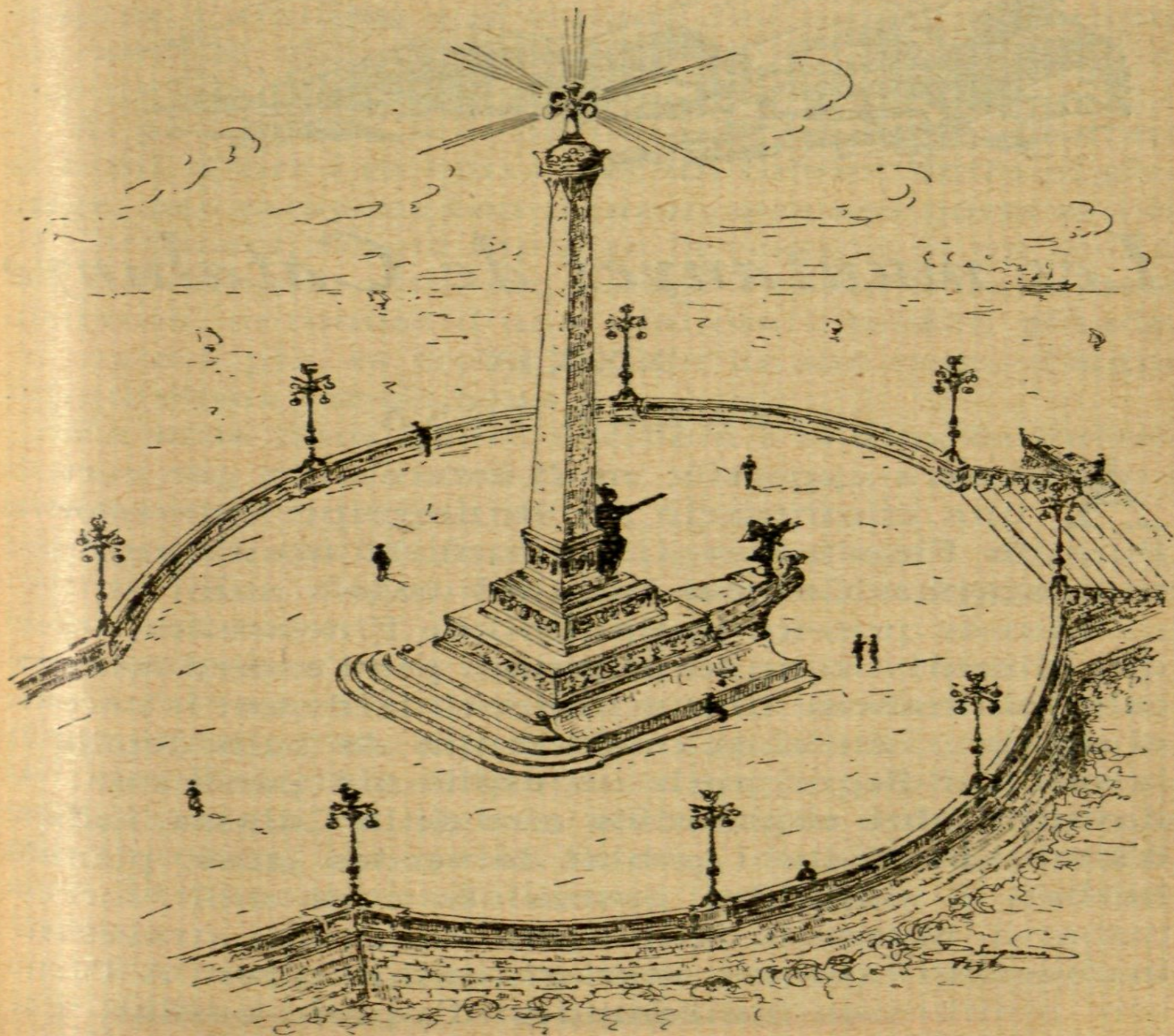
La campanya es va preparar forta i fou dura llargament, fins que el 31 de desembre del 1228, la ciutat queia, fent presoner el rei moro, i havent experimentat els sarraïns més de vint mil baixes. I així, de batalla en batalla, arribaren els nostres a fer-se amos de tota l'illa.

Després es celebrà conveni amb els de Menorca, i sense necessitat de recórrer a les armes, varen quedar súbdits de Mallorca.

Això significava la senyoria damunt tota l'illa. I Jaume I esdevenia Rei de Mallorca.

D'aquesta manera es portà a terme la gloriosa conquesta de les Balears, per les hosts del gran Jaume el Conqueridor, amb l'armada invicta dels catalans i aragonesos.

J. C. C.

Projecte de monument a Jaume I, per a erigir al port de Salou, lloc d'on eixiren les naus catalanes per a la conquesta de Mallorca.

(Esbós de Domènec Sugranyes).

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Les muntanyes de Catalunya

XXXIV

SALLAGOSA

AQUESTA excursió, molt interessant per cert, és una continuació de la descripció anterior al Puig de Finestrelles, i, per tant, la nostra ressenya començarà al Coll del Puig del mateix nom.

Així és que, un cop al Coll de Finestrelles, veiem que el camí baixa serpentejant per l'esmenussat rocall, inclinant-se dret a Ponent i faldejant la carena; el seguim, i en el seu curs fruïm de bells detalls de la vall del Segre, amb un esplèndid panorama. Al davant s'obre el grandíols circ de la Culassa, rodejat d'altres serralades i poblat de verdes jaces, planells herbats i magnífics boscos; és cosa molt corrent trobar-hi escamots de lleugers isards que atravessen, brunzents i esverats, vessants i fondalades. A l'estiu són nombroses les ramades d'aquest bestiar, que pugen a les jaces de tota la vall alta del Segre.

Entrem en la clotada de Font de Segre, dominada pel Puig del seu propi nom, aspra i rocallosa, voltada gairebé sempre de grosses reconades de neu.

El camí ens porta, al cap de mitja hora, a la Font del Segre, a 2.300 metres d'altitud; consisteix en una font senzilla i solitària que raja per una prima canal, arreglada pels pastors amb quatre pedres a tall de setials; és el naixement del riu, que va fent-se més

caudalós a mesura que hi van portant-hi son contingent les fonts i deus que brollen arreu en tota la seva alta comarcada. Neix el Segre en territori francès i s'interna a Catalunya entre els pobles d'Aja i Puigcerdà, després d'haver regat gran part de la Cerdanya francesa.

El camí tanca la clotada en un revolt a l'aresta de la serra, i arribem a la clotada de Comadou, abrupta barrancada que s'obre a l'esquerra i s'estén dret al fons de la vall del Segre.

Al peu mateix de la barrancada es deixa a la dreta el camí d'Err i es baixa per un corriol entre el gלבatge, per rampant ben trencat, que ens porta al Pla de Carbacers, ample replà en la vessant; és un model de pasturatges, amb exquisides i rares floretes bosquetanes, enrondat d'una ufanosa i tendra pineda. Al mateix pla, es troba la font de son nom, d'aigua fresquíssima i molt bona.

En cosa d'un quart, arribem a la Jaça de Palan-dran, amb gran extensió de terreny, on s'hi troben plantes molt interessants per als botànics.

Aquesta excursió, sots el punt d'albir silvestre, és magnífica, degut a les variacions de vegetació en el mateix terreny, on, entre l'espessor intensa del bosc, es troben bells exemplars de rica arbreda.

Es travessen jaces i boscos que acaben de completar la formosa impressió favorable de tots aquests indrets. Entremig dels boscos negres, voltats de ro-calls triturats, es divisen les siluetes dels cims que ens envolten, les quals formen detalls apreciadí-sims de panorames deliciosos i paisatges de caràcter ferreny.

Atravessem el Segre per un pontet, amb un her-mós efecte de les infranquejables gorges del riu.

Després d'haver passat el Mas Girvés, passem pel Roc del Vidre, turó espadat a dret fil, dessobre ma-teix la gorja del Segre, i està compost de mica i es-quist, que llueixen als raigs de sol, la qual cosa li dona un especial aspecte.

I arribem a Lló, poblet al cantó de Sallagosa, d'uns 415 habitants, i a 1.525 metres d'altitud.

La seva situació és molt original, i vist de qual-sevulla indret de la plana o des del Coll de Rigart,

el seu aspecte és fantàstic, i sembla gairebé inexpugnable. Les cases, en la seva major part, estan edificades sobre la roca i els seus estrets carrerons tenen un pendent molt pronunciat.

S'hi troba un antic castell esgraonat en una ampla costa, i situat en el més alt del penyal; conserva encara algunes parets i torres que recorden alguns fets dels nostres avantpassats; data de temps molt llunyans, car la petita església que es conserva és del segle XII, i n'és un bell i correcte exemplar.

Després d'haver-lo visitat, en cosa d'una mitja hora arribem a Sallagosa, el límit de la nostra excursió; consta de 550 habitants i té 1.310 metres d'altitud; és cap de cantó de Prades, i havia estat capitalitat de la Vegueria de la Cerdanya. Es troben en el poble construccions de caràcter romànic, algunes d'elles desfigurades, que semblen pertànyer al segle X.

Es troba emplaçat a la plana de Cerdanya i sota el Pla de la Perxa. Té estació de ferrocarril elèctric de Vilafranca a Bourg-Madame.

Des de Núria també hi han itineraris que ens porten a Sallagosa, però creiem que amb el descrit — que és el més interessant — tenim per acomplida la nostra tasca.

* * *

Al proper número us parlaré d'una excursió al Torreneules.

J. NADAL I RIBAS.

Jocs de paraules

«Duc pa sec al sac, m'assec on sóc, i el suco amb suc.»

«Visc al bosc, i busco besc; i visc del besc que busco al bosc.»

«L'estiba que estava l'Esteve, ni és tova, ni és teva, ni estava a l'estiba.»

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

*D'un dibuix inèdit d'En Pau Ruiz
i Picasso, cedit gentilmente per a
CURIOSITATS DE CATALUNYA.*

CATALANS NOTABLES

Hortensi Güell i Güell

LA mort sega, moltes vegades, vides que ofereixen un doll de prometences, de properes realitzacions. En aquests casos comparariem la vida a la poncella d'una rosa, que promet ésser magnífica, exuberant, i que una mà cruel arrenca abans que s'hagi esbadellat del tot.

Hortensi Güell es troba en aquest cas. La mort li segà la vida quan la seva obra i la seva personalitat prometien ésser formidables i ens deixà solament el gust d'unes prometences, que, naturalment, ja acusen l'inici d'una personalitat inconfusible.

Hortensi Güell nasqué en la ciutat de Reus, el mes de maig de l'any 1876, però prompte —als tres mesos, aproximadament—, va ésser traslladat a

Madrid, on el seu pare, el conegut publicista Güell i Mercadé, hi tenia la seva missió, i sols retornava a la ciutat nadiua en els mesos estivals.

Es pot dir que la formació d'Hortensi Güell es verificà lluny de la nostra terra, però ell conservà sempre l'esperit racial, tot i que l'ambient, les circumstàncies i les persones que l'envoltaven eren adverses a aquest sentit de catalanitat. Diferents vegades havia manifestat als seus amics que es trobava molt millor a Catalunya que a Madrid.

Els pares d'Hortensi Güell, en descobrir les seves aptituds pel dibuix, el feren ingressar en una escola artística, a fi que les seves qualitats innates fossin dirigides encertadament, i al mateix temps perquè adquirís aquells coneixements tècnics que són necessaris en el conreu del dibuix i la pintura. Hortensi Güell, però, abandonà ben aviat aquesta escola. Ell creia que el millor mestre de l'artista és la naturalesa, i que la vocació és qui l'empeny a adquirir intuïtivament aquells coneixements tècnics que són indispensables a tot bon artista. Es evident, doncs, que el nostre biografiat fou un perfecte autodidacte.

Hortensi Güell, en les seves darreres estades en la ciutat de Reus, freqüentà la tertúlia que es reunia en la botiga de Josep Aladern, i prompte va ésser un nou redactor de la revista que publicaven. En Güell els donava estímulo, els reconfortava amb les seves paraules càlides i alentadores.

Les pintures i els dibuixos d'En Güell tenen un aire impressionista. Tot i haver adoptat aquesta forma moderna de plasmació, no menyspreava els pintors antics, ben al contrari, n'era un fervent admirador, i d'ells en destacava particularment el Greco. Ens diu Plàcid Vidal, en el seu llibre «Els singulars anecdòtics», que Hortensi Güell, endut pel seu fervor pel Greco, es traslladà a Toledo per tal d'admirar la pintura titulada «Enterrament del comte d'Orgaz» i va entusiasmar-se tant —ens diu— que volia pujar a la trona de l'església de Santo Tomé a predicar en alabança del mestre autor.

També conreà, el nostre biografiat, la literatura, i els seus treballs, influenciats per la nota dominant en el fi del segle passat, respiren un profund roman-

ticisme. La fantasia exuberant d'Hortensi Güell era, a vegades, com un cavall desbridat. Altres vegades, una lleugera pàtina de melangia embolcalla els seus escrits. La seva tasca literària fou aplegada en un llibre titulat «Florescència», editat per la Casa Oliva, de Vilanova i Geltrú.

Hortensi Güell fou amic d'artistes que avui han esdevingut cèlebres, entre ells Pau Ruiz Picasso, Joaquim Mir, Sotomayor, Brull, Aspert, l'escultor Mani..., varis dels quals li feren el retrat, entre els que es destaquen tres de Picasso, i un de Joaquim Mir.

Un dia de l'any 1899, Hortensi Güell fou trobat mort damunt la platja de Salou. Fou un accident? Fou un suïcidi? El més probable, i aquesta és la creença general, és que fou suïcidi. Indubtablement torturat per un conflicte espiritual, no es sentí prou fort per afrontar la vida. Hortensi Güell tenia solament vint-i-tres anys. La seva tasca havia estat prolífica. Són innombrables i valuosos els dibuixos i pintures que deixà. La personalitat de l'artista començava a prendre forma i ja es pressentia una aurèola de triomf damunt la seva testa.

El «Centre de Lectura», de Reus, com a homenatge pòstum al fill predilecte de la ciutat, li té dedicada una sala en la qual hi figura el bo i millor de la seva obra.

MANUEL SERRAT I PUIG.

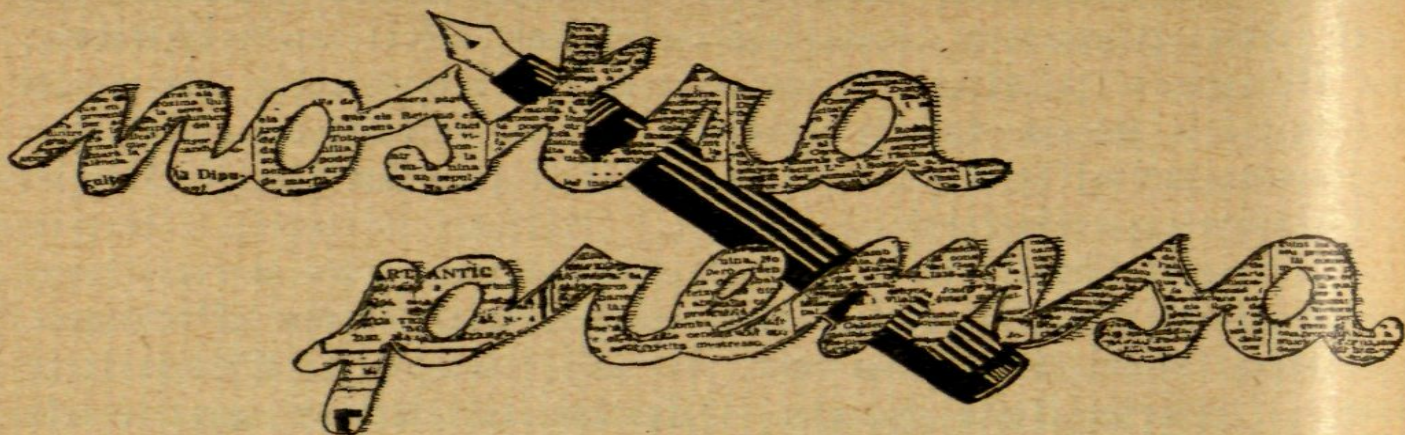

UNA LOCUCIO POPULAR

«*Veure un ase volar*»

Hi ha gent que els ve tan de nou tot el que veuen, que es veu d'una hora lluny que *no han vist un ase volar*, i qualsevol cosa que vegin de les moltes que es veuen en aquest món, els deixa parats i amb un pam de boca oberta de tan estrany que ho troben, fins al punt que moltes vegades no se saben avenir del que tenen davant dels ulls, que si no ho veiessin no s'ho creurien.

F. PUJOLS.

Prensa Barcelonina Vuitcentista

VI

Any 1845

EL DIRECTOR DE LA JUVENTUD.— Aquest periòdic, curios exemplar del periodisme barceloní, començà a sortir l'any 1845, desconeixent la data exacta de l'aparició del primer número. Constava de 8 pàgines, tamany 315 × 220 mm. Sortia cada diumenge i la subscripció costava 4 rals al mes; no es venien números solts. Les subscripcions s'admetien en el «Colegio del Redentor», carrer de Lladó, 4.

El text d'aquest setmanari tractava temes relacionats amb la instrucció i portava articles sobre literatura, geografia, història, moral, etc. Era estampat pel procediment litogràfic, i és avui, encara, un goig pels ulls, fullejar les pàgines d'aquesta publicació, que ens demostra la perfecció a què havia arribat en aquells temps l'art tipogràfic a Catalunya, essent un motiu d'orgull per a la casa Paluzie, editora del periòdic. El text de «El Director de la Juventud» anava profusament il·lustrat i els escrits ho eren amb diferents tipus de lletra, els quals eren fets a mà directament damunt la pedra litogràfica. Cada mes, a més del periòdic, eren repartits als subscriptors, de 4 a 6 plects d'obres d'educació i esplai, il·lustrades amb làmines litografiades.

UNB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

LA ESPAÑA. — El dia 3 de maig de l'any 1845, va

sortir a la llum pública al primer número d'aquest «Periódico nacional», diari del matí, de to conservador. Constava de 4 pàgines a 2 columnes, format 375 X 250 mm. La redacció i administració estaven

Se suscribe en el
Departamento de
Instrucción Pública
y Fomento de
Bellas Artes, Calle de
San Juan, 2 a 4.
mensuales 12 rs.
y de 6 meses 60 rs.
los demás puntos de
venta de la imprenta
de la redacción.

EL DIRECTOR DE LA JUVENTUD

PERIODICO DE CIENCIAS Y ARTES

DEDICADO A LOS NIÑOS Y ADULTOS.

Se vende en
Cada uno de los
libros de la
de 2 a 6
presencia de
sección de
propios
libros de
la imprenta
de la redacción.

Filosofía Moral.

Que cosa es virtud moral.

Toda facultad creada tiene alguna operación propia; y cada facultad operando, se llama con nombre general Virtud: esto es potencia y vigor para obrar. De estas virtudes algunas son innatas y necesarias, otras voluntarias y adquiridas.

No hay piedra ni planta, ni pequeño animalillo que naturalmente no tenga alguna virtud oculta productora de manifestar y admirables efectos, o para su propia conservación, o para beneficio del género humano, por quien todo el mundo trabaja.

La Antorra tiene virtud de quitar al Nape la cualidad venenosa: la Sapienza de quemar los metales sin error; y el Hombre de atraer el hierro sin manos. Al hombre dió la naturaleza la virtud ponderativa de los muros, la vegetativa de las plantas, la sensitiva de los animales, y la intelectual de los Angeles. Compendiando en el solo las virtudes naturales de todo el mundo. Dió a Hercules fortaleza, a Hermocrux a Helena, y a otros admirables virtudes individuales. Estas virtudes, pues son onerativas, pero naturales; y por ser necesarias, no adquiridas: dimana de naturalmente la virtud de la esencia, y la operacion de la virtud. Mas de las otras virtudes naturales, las voluntarias y adquiridas, son aquellas que el

hombre se da a si mismo, formando dentro de si con largo uso una cualidad operativa de acciones nobles y propias del hombre. Estas son las virtudes, que con nombre mas propio, y mas digno, se llaman **Habitos virtuosos**, o virtudes habituales, por ser ellas verdadera vestidura y adorno rico del alma: tanto mas honrosas que las naturales, cuanto estas son dadas de la naturaleza; y aquellas adquiridas de la industria y de estas virtudes adquiridas, unas son intelectuales, y otras morales (Se concluirá)

Lucio Tarquino V Rey de Roma

Lucumón era hijo de Samaras, comerciante de Corinto que fue a favorecerse a Etruria del tirano Cypreles, casó con Taniquis, y después fue a ir a Roma en donde tomó el nombre de Lucio Tarquino por haberse establecido primero en la Tarquinia. Se hizo memorable por sus hazañas militares, por las cuales fue electo Rey por muerte de Anco. Sometió al Imperio romano los doce pueblos de Etruria, durante una guerra de nueve años, y continuó las empresas de los Sabinos sus

57

instal·lades al carrer d'Amargós, 12, 2º i era estam·pat a la impremta de Francesc Coma, del mateix carrer d'Amargós, 12. La subscripció costava, a Barcelona, 10 rals «de vellón» al mes; a fora, 14 rals i a l'estranger i Ultramar, 80 rals el trimestre. «La

España» publicava articles doctrinals sobre temes de l'actualitat política i portava noticiari dels aconteixements locals, nacionals i de l'estranger. L'edi-

NÚM. 4. Martes 6 de mayo de 1846. AÑO 1.

LA ESPAÑA.

PERIÓDICO NACIONAL.

Advertencia.
Este periódico sale todos los días por la mañana.
Se admiten anuncios y comentarios a precios convencionales.
Los correspondientes deben dirigirse francos al Director de La España.
La Administración y la Redacción están en la calle de Anzoátegui, número 12, piso 2.
PUNTOS Y PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN.
En Barcelona en la administración del periódico y en las librerías de Mayol, Viala Pla, y Br. A. Hermanos Llorens.
Fuera de ella en las principales librerías, y por medio de una librería fundada en cualquiera ciudad o administración de correos a favor del Administrador del periódico, a término de seis meses, 14 id. id.
En Ultramar y al extranjero idem, 30 id. por trimestre.

ADVERTENCIAS.

Como la empresa aun no tiene arregladas todas sus dependencias esperamos que los SS. Suscritores á mas de tener la bondad de distinguarnos, se tomarán la pena de darnos aviso de las faltas involuntarias por nuestra parte que esperimenten en el recibo del periódico.

LA ESPAÑA DE 1808.

La oportuna coincidencia de haberse inaugurado este periódico en el Día de Mayo, día que llena una de las mas bellas páginas de nuestra historia en este siglo, nos mueve á volver otra vez los ojos por un momento hacia aquella época de gloria y de patriotismo en que España dió al mundo aliento la última prueba que hemos visto de la firmeza de su carácter nacional y de su amor y generoso sentimiento.

Noa sabemos en verdad que haya podido haber españoles espáñoles, dotados de otra parte de saber y de criterio que hayan atribuido los esfuerzos y sacrificios inauditos del pueblo español por sacudir de sí el yugo de una invasión extranjera á otros sentimientos que á los de un puro patriotismo, es decir al amor á su patria, incluyéndose bajo tan dulce nombre el amor á todos los objetos que van patria les hacia caros. Para convencer de esta verdad á cuantos en fueron testigos de aquella lucha heroica, y á cuantos sin serlo de la pasada, juzgan la España desfigurada de hoy por la España mucho menos alterada de treinta y cinco años atrás, hemos creído sino interesante al menos curioso el trasladar aquí un documento poco conocido. Ved aquí lo que decía el invasor antes de entrar en la España á los españoles. Este es la proclama que se publicó en España y que en el día de la entrada de los invasores á esta capital, estaba fijada en sus esquinas.

Napoleón Emperador de los Franceses, Rey de Italia, etc. Españoles! Después de una larga agonía, vuestra nación ha á porvenir. He visto vuestras males y voy á remediarlos. Vuestra grandeza y vuestro poder hacen parte del mío. Vuestras príncipes me han rendido todos sus derechos á la Corona de las Españas: Yo no quiero renunciar en vuestras provincias, pero quiero adquirir derecho eterno al amor y al reconocimiento de vuestra posteridad. Vuestra monarquía en vís: mi mismo se dirige á renovarla; mejorará vuestras instituciones, y os hará gozar de los beneficios de una reforma, sin que esperimentéis quebrantos, desórdenes y convulsiones. Españoles! he hecho convocar una Asamblea general de las Diputaciones de las Provincias y de las ciudades: yo mismo quiero saber vuestras deseos y vuestras necesidades. Entonces dependo de todos mis derechos, y colocará vuestra gloriosa Corona en los sienes de otro Yo mismo, asegurándoles al mismo tiempo una Constitución que concilie la santa y saludable autoridad del Soberano con las libertades y

los privilegios del pueblo. Españoles! acordáis de la que han sido vuestros padres, y mirad á lo que habéis llegado. No es vuestra la culpa, sino del mal gobierno que se regía. Tened como esperanzas y consuelos con las circunstancias actuales, pues ya quiero que mi memoria llegue hasta vuestros á tímidos nietos, y que exclamen: Es el regenerador de nuestra patria. Dado en nuestro palacio Imperial y Real de Bayona á 25 de mayo de 1808. Firmado Napoleón.

Por el Emperador, el Ministro Secretario de Estado Hugo B. Maret.
Y la respuesta á tan ligeras promesas, el grito con que contestó la España á la voz de su invasor cuál fú? Testigos fuimos nosotros y el mundo. Nuestra nación, olvidándose como un soldado, se mostró dispuesta á sellar con su sangre la negatiza á estas promesas, cerró sus ojos á tanta halago bajo los cuales debía encubrirse una perfidia: humeaba todavía sobre el cadáver la sangre de un monarca sacrificado: las creencias de tres siglos habíamos al parecer por el siglo que después el valiente mismo cuyas venas á inundarnos lo gran calidez, cadencia macho la de la libertad. En aquellos momentos como fú he otras ocasiones la debilidad del poder supremo; con todo, había un príncipe querido una Real familia en que residían las esperanzas. La reina de cien provincias, la que daba ley á dos mundos se miraba ya sin amor, con la cadena al cuello, postrada á los pies del tirano el honor nacional estaba herido de muerte, pero hervía la sangre en los conductos de D. Jaime y de Pelayo. Inflamada así con tanta fuerza la llama para del amor á la patria, á la independencia sin la cual no podía existir la libertad de que podía gozar España con su Religión y con sus reyes, y la España libre se levantó contra la libertad que la brindaba un tirano y sus satélites. He aquí aquel heroísmo, he aquí aquel presenciamiento de la nación en la gloriosa lucha de los seis años.

Noa absteniéndose de hacer mas comentarios al documento que acabamos de insertar, pues cada cual puede hacerlos por sí mismo. Treinta años de sufrimientos terribles, de emboscadas no acedidas, de trastornos políticos, de errores propagados, de tantas vicisitudes, y tan diversos de desequilibrio social, han alterado las facciones de esa Madre tantas veces postrada cuantas se fué en el día de la leñida, y á la cual los esfuerzos para humillar mas, menoscabando su fuerza le dicen. ¡Pobre España! Parece que este va el último baldón á que puede llegar un pueblo. Mas preguntamos á estos mismos que la compadecen? ¿Qué dirán? ¿A qué dirán? ¿A qué debe con mismos barcos con que os parece verla vana? ¿A qué doctrinas, á qué supuestas debe esta falta de vitalidad, de nervio, de actividad, de desarrollo que observáis en ella? ¿A qué hasta ahora por guerras intestinas, dominada por pandillas miserables, desolada por algunas de sus hijas que se han dividido sus despojos ó se las disputan todavía, ha visto pasar sobre sí un siglo de barbarismo en nombre de una civilización mas adelantada.

Una revolución tan baja en sus medios como masquina en sus miras ha agotado en ella la fuente de los sentimientos nobles y generosos con que en otros tiempos se presentó tan bella y respu-

tor responsable d'aquest periòdic, era en Salvador Borràs.

Any 1846

REVISTA BARCELONESA. — Aquest setmanari, que porta el subtítol «Periódico propagador de toda clase de conocimientos útiles», era una publicació de caràcter enciclopèdic i instructiu, en les pàgines de la qual hi apareixien articles que tractaven temes molt variats; hi veiem poesies, contes, relacions de viatges, varietats, aventures, ciències, agricultura, economia i molts altres temes. Les pàgines d'aquesta revista anaven il·lustrades amb bonics dibuixos que lligaven amb el bon gust tipogràfic de la publicació, de presentació verament exquisida i que demostra el bon gust de l'època en la qual va veure la llum.

El primer número de «Revista Barcelonesa», va publicar-se el juny del 1846. Constava de 16 pàgines, tamany 235 X 180 mm. Sortia els diumenges, editat per la llibreria de Joan Oliveras, instal·lada al carrer d'Escudillers, 53 i s'estampava a la impremta de la mateixa editorial, al carrer de Montserrat, 10. Els

Núm. 15.

Domingo 6 de Junio de 1847.

Tomo II.

AMENA LITERATURA

REVISTA

ECONOMIA POLITICA

BARCELONESA.

Periódico Propagador

AGRICULTURA

INDUSTRIA

DE TODA CLASE DE CONOCIMIENTOS UTILES.

Este periódico sale todos los domingos. Sus precios son

Por seis meses 30 rs

Por tres meses 20 -

Por un mes 10 -

Se suscribe en Barcelona en la libreria de su editor D. Juan Oliveras, calle de Escudellers, número 53, y en los demás puntos en las casas de sus correspondientes.

Todo suscriptor recibe GRATIS EL IMPORTE DE SU SUSCRIPCION en libros que podrá escoger entre los que forman el fondo del Establecimiento tipografico de su Editor, cuyo numeroso Catálogo acompaña los tres primeros números.

Las personas á quienes no conviniera tomar libros pagarán por su suscripcion la mitad de los precios marcados.

ECONOMÍA POLÍTICA.

DE LAS CAJAS DE AHORROS

En tanto que consumimos nuestro siglo, nuestra vida y nuestras fuerzas en estériles luchas de opiniones; en tanto que, al trasluz de los alborotos, buscamos llenos de ardor la inhallable forma del gobierno perfecto; en tanto que perdemos el tiempo en investigar con prolija curiosidad la exacta proporcion con que en nuestras leyes deben combinarse el poder y la libertad; olvidáscenos que estas elevadas cuestiones no interesan mas que á un número reducido de hombres, y que por uno que tome activamente parte en estas discusiones de que dependen sus derechos políticos, hay ciento, hay mil, que ni siquiera alcanzan su sentido, y para quienes la libertad no es mas que

una quimera, el poder que se les ofrece una palabra huera, una burla de su impotencia; olvidáscenos que existe una clase proletaria, la mas numerosa cabalmente, la mas aquejada y la mas débil de la humanidad; olvidáscenos, en fin, que la sociedad impone deberes á medida que confiere ventajas, y que el mayor ó menor grado de civilizacion no es otra cosa que la mas ó menos lata y justa distribucion de beneficios y cargas de la sociedad.

El rico tiene mas deberes por la razon de que tiene mas medios de cumplir con ellos; al paso que el pobre reúne mas títulos á la pública solicitud, por la razon de que se halla diariamente expuesto á mas flaquezas, trabajos y necesidades. Nosotros pues, propietarios ó comerciantes, poseedores, del suelo ó de la industria, si tenemos mas riquezas, mas goces y mas ilustracion recordemos que estas riquezas, estos goces y esta ilustracion no nos pertenecer á nosotros solos; recordemos que la civili-

preus de subscripció eren els següents: sis mesos, 90 rals; tres mesos, 50 rals, i un mes, 20 rals. Els subscriptors, amb aquests preus, tenien dret a escollir algunes obres de les que formaven el fons editorial de la llibreria Oliveras. Als subscriptors que no els interessava aquest avantatge, sols pagaven la meitat de l'abonament. Era director de la «Revista Barcelonesa», August de Burgos. Segons referències, aquest periòdic va publicar-se fins el juliol del 1847.

JOAN TORRENT.

Entreteniments Instructius

Secció a càrrec de JOSEP M.ª SALAS I JULIA

FUGA DE CONSONANTS

.a. .es u.a a.o.a a. .a.
.ue u.a .e..iu .o.a..

LOGOGRIF NUMERIC

123456789	Animal.
13849254	Temps de verb.
4987138	Setmanari barce-
432527	Arbre. [lonf.
27492	Nom d'home.
2794	Fruita.
234	Beguda.
63	Nota musical.
6	Consonant.

AMBIDEXTRE

12345	Planta.
54321	Eina.

TARJA

GALDERIC PONSÀ ARANA

ROSES

Combinar degudament aquestes lletres de manera que es llegeixi el títol d'una obra teatral catalana i el cognom del seu autor.

ENDEVINALLA

No va a peu ni a cavall
i segueix la terra entera;
de nits no camina mai
i no es para ni va enrera.

Solucions als "Entreteniments Instructius"

publicats al núm. 64

Acròstic: *Das, Ter, Vic, Bot, Mur.*

Vaga de vocals: *Si vols estar ben servit
fes-te tu mateix el llit.*

Conversa: *Tiana.*

Logogrif numèric: *Marinada.*

Tarja: *Lloret de Mar.*

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA